

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

צו

(חלק כב שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת צו, ידיב אד"ש, ה'תשפ"ד

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2024
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

צו ב

הכתוב, "חק עולם" – "משל עולם" (משל ציבור מתרומת הלשכה⁸).

מלשון המשנה "משל מי היתה קריבה", ועל-דרך-זה מלשון שני התנאים בדבריהם, משמע, שחיוב ההקרה (מדאורייתא⁹) כשלא מינו אחר תחתיו אינו חיוב בפני עצמו, חיוב נפרד (מהקרכת החביתין ע"י הכה"ג עצמו), היינו שהתורה חידשה חיוב הקרכת חביתין נוסף (כשמת כהן גדול) – אלא זהו המשך ואותו סוג דחיוב ההקרה של הכה"ג עצמו.

ועפ"ז יש לומר, שהפלוגתא בדרשת הכתובים קשורה למחלוקת בתוכנו של קרבן "חביתי כהן גדול", (גם) כשהכה"ג עצמו מקריבו.

ב. בגדר חביתי כהן גדול (אע"פ שהם באים מממונו, ונקראין קרבן שלו, חביתי כהן גדול¹⁰) יש לחקור, אם הם בגדר קרבן יחיד ממש, או שהם כעין קרבן ציבור¹¹.

לתו"כ שם "תחתיו" – "ובמקומו כאשר מת הוא, מבניו יעשה זה הקרבן". וראה בשאר מפרשי התו"כ.

(8) לשון רש"י מנחות שם. וראה עוד אופנים ב"משל עולם" (לדעת ר' שמעון) בתוספתא וירושלמי שם ובמפרשים שם.

(9) ראה מנחות שם בסוף העמוד.

(10) כן נקרא בכ"מ – ראה משנה מנחות נ, ב. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג הי"ח. ועוד.

(11) להעיר מפיה"מ להרמב"ם בהקדמתו לסדר קדשים בד' סוגי קרבנות: "והסוג הרביעי

א. בפרשתנו: מבואר דין חביתי כהן גדול – החיוב המוטל על הכהן הגדול להביא (מביתו – מממונו²) קרבן מנחה בכל יום ("תמיד"), "מחציתה בבוקר ומחציתה בערב".

ומצינו מחלוקת תנאים אם "מת כהן גדול ולא מינו אחר תחתיו" – "משל מי היתה (מנחת כהן גדול) קריבה³: ר' שמעון אומר שמביאין אותה מממון הציבור ("משל ציבור"), ור' יהודה אומר שישירשי הכהן הגדול מביאים את קרבן המנחה עד שיתמנה כהן גדול אחר⁴ ("משל יורשין").

ובגמרא⁵ הובאה ברייתא שבה מבואר טעם המחלוקת: ר' יהודה דורש את הכתוב "והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה", "דהכי משמע, הכהן המשיח כשמת, תחתיו אחד מבניו יעשה אותה⁷"; ור' שמעון לומד מן

(1) ו, יג.

(2) מנחות נ, ב. וראה תו"כ פרשתנו שם. תוספתא שם פ"ז, ה.

(3) מנחות נא, ב (במשנה). תו"כ פרשתנו שם, טו. תוספתא שם פ"ז, ו. וראה ירושלמי שקלים פ"ז ה"ג.

(4) ראה פרש"י מנחות שם ד"ה הכהן. וראה לקמן הערה 24.

(5) מנחות שם. ונד"ז בשאר המקומות שבהערה 3.

(6) פרשתנו ו, טו.

(7) ל' חידושי הרשב"א מנחות שם. וכ"ה לפי פרש"י מנחות שם – ראה שטמ"ק לפרש"י שם "דהכי משמע הכהן המשיח שמת תחתיו (אחד כו)". רע"ב למשנה שם. בתו"כ, תוספתא וירושלמי הנ"ל הובא מהפסוק (בדרשת ר"י) רק "מבניו יעשה (אותה)". וראה גם קרבן אהרן

(* הונעת מתרגום קאפח. ובפיה"מ שלפנינו בכמה שינויים אבל בתוכן דומה).

ויש לומר, שהדבר תלוי בטעמי הקרבן:

אמנם, מדברי כמה וכמה מפרשים משמע ומובן, שדעתם היא שזהו (רק) קרבנו של הכה"ג עצמו (בתורת יחיד). וכן מובן מכמה וכמה מהטעמים שנאמרו ע"י מפרשי טעמי המצוות

[לדוגמא – האברבנאל¹⁴ הביא כמה וכמה טעמים, ומהם¹⁵: „כדי להכניס לפני השם בענוה ובסימני דלות כעני ואביון הנצב לפני אדון כל הארץ”¹⁶; „שרצה השם שבכל יום יהיו קרבים לפניו קרבן יחיד וקרבן ציבור כו' דרך כלל ודרך פרט כו”¹⁷].

ועפ"ז יש לומר, שהפלוגתא הנ"ל (בכהן גדול שמת ו, לא מינו אחר תחתיו, משל מי היתה קריבה") תלויה בשני סוגי הטעמים הנ"ל:

לפי הסברא שקרבנו של הכה"ג הוא על-דרך קרבן ציבור, מסתבר שכשאין כהן גדול שיביא את הקרבן, צריך להקריבו מהציבור עצמו, מממון הציבור¹⁸;

אבל לפי הסברא שקרבן הכה"ג

(14) בפרשתנו עה"פ.

(15) ענין הנ"ל מודגש גם בג' טעמים הראשונים שבאברבנאל שם (משא"כ משאר ה' הטעמים שם אין רא' כ"כ לענינו. ע"ש).

(16) טעם ה' שם.

(17) טעם ה"ט.

(18) כן משמע לכאורה מתוס' ישנים יומא נ, א ד"ה ולטעמין (בתירוח הב). ריטב"א שם ד"ה לאו (בתי הב), עיי"ש – דלדעת ר"ש חביתי כה"ג (גם כשהוא מקריבין) נק' קרבן צבור.

ולהעיר דגם לפי מה דתקינו דלגבי מיושרים" לדעת ר"ש (מנחות שם) – כתבו באחרונים שהכוונה שיגבנו מהיורשים חובת הצבור, והיורשים ימסרו לציבור יפה יפה (קרבן אורה למנחות שם. ועוד. וראה צפע"נ על הרמב"ם הל' שקלים פ"ד ה"ד ובהנסמן לקמן הערה 20).

החינוך¹² מבאר: „משרשי המצוה, לפי שהכהן גדול הוא השליח בין ישראל לאביהם שבשמים, כלומר, כי הוא הנושא תפלה אליו בעדם וע"י תפלותיו ומעשה קרבנותיו מתכפרים הם, ולכן ראוי לאיש כזה להיות לו קרבן מיוחד תמיד כמו תמידי הציבור .. ולמען זאת יועיל לו ולהם – לפי הסבר זה נמצא, שמנחת החביתין (תמיד) של הכה"ג היא בשביל כפרת הציבור, על-דרך תמידי הציבור. ובפרט שחביתי כה"ג קרבין יחד עם קרבן התמיד”¹³.

קרבן יחיד כעין קרבן צבור כו' (ומפרש) אבל דמיון סוג זה לקרבן צבור לפי שהוא דוחה את השבת ואת הטומאה כמו קרבן צבור – והרי גם חביתי כה"ג דוחין את השבת ואת הטומאה (תו"כ פרשתנו שם, יג"ד. מנחות נ, סע"ב ואילך. רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם). [אלא שלא הביא בפיה"מ שם חביתי כה"ג בסוג זה, מכיון שמדבר שם רק בנוגע לקרבנות מבע"ח (ולא במנחות), כמבואר בתחלת (וסוף) ההקדמה]. וראה משנה למלך הל' ק"פ פ"א ה"ג שנסתפק אם הוי קרבן צבור שקרב בכמה. ובחסדי דוד לתוספתא זבחים פ"ג כתב בפשטות שדינו כקרבן צבור שקרב בבמה, ע"פ פיה"מ הנ"ל. וראה לקמן בפנים (ס"ג) בדעת הרמב"ם.

ולהעיר שבהגדרת המ"ע דחביתי כה"ג כתב הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין שם) „מ"ע להקריבין בכל יום”, ובסה"צ מ"ע מ „שצונו שיקריב כהן גדול בכל יום תמיד”, ולא כתב שנצטוו הכה"ג שיקריב וכיו"ב (וע"ז מש"כ במ"ע כד, כה, כו, כח, ל. ועוד). וראה לשונו במנין המצות שלו (מ"ע מ) שבריש ספר היד ובהכותרת הל' תמידין ומוספין מצוה ז (אלא שמשם אין ראוי כ"כ, כי כותב בקיצור ומפרט רק מ' העושה).

(12) מצוה קלו.

(13) רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם.

יעשה אותה" ואמר „יורשין“, מובן, שאין כוונתו דוקא לבנים זכרים

(שהם בגדר הבאת מנחת חביתין: לא מיבעי אם אחד מבניו ראוי למלא את מקומו, ויתמנה אח"כ להיות כהן גדול (וממילא הרי הוא כהן גדול בכח כבר מעכשיו), אלא אפילו בניו סתם, שהם כהנים סתם (וכן יהיו לעולם), הם בגדר זה, שהרי הם מביאים מנחת חביתין ביום שנתחנכו)

אלא אפילו אם לא היו לכה"ג בנים זכרים, ויורשיו הן בנות²¹ – עליהן להביא את מנחת החביתין²².

וצריך עיון: מנין לר' יהודה חידוש זה, שגם היורשים (סתם – וגם בנות בכלל) חייבים להביא קרבן זה, ולא רק (כמפורש בפסוק) „בניו“?

ומתרץ זאת הרמב"ם, שהקרבן הוא (לא משל היורשים מצד עצמם, בתורת קרבן שלהם, אלא) „עבור כפרתו“: מה שהיורשים מביאים את הקרבן, הרי זה עבור כפרתו של המוריש²³ (כי חביתין כהן גדול הם ענין של כפרה עבור

אינו שייך לציבור, אלא הוא של הכהן גדול בתורת יחיד – הרי (כשמת כהן גדול) צריך להביאו משל יורשים¹⁹.

ג. ע"פ הנ"ל – שלשית ר' יהודה הטעם שצריך להביאו משל יורשים הוא מפני שהקרבן שייך לכה"ג עצמו – יובן לשון הרמב"ם בנוגע להלכה הנ"ל:

פסק הרמב"ם²⁰: „מת כהן גדול בשחרית אחר שהקריב חצי העשרון ולא מינו כהן אחר, מביאים היורשים עשרון שלם עבור כפרתו“.

ולכאורה אינו מובן: מהו תוכן הוספה זו, שהיורשים מביאים את הקרבן „עבור כפרתו“? ומה מקורו של הרמב"ם לכך?

אלא הביאור בזה הוא: כוונת הרמב"ם היא לרמז בזה את הטעם, מפני מה הדין הוא ש„מביאין היורשין“ – וענין נוסף בזה, דלכאורה: מכך שר' יהודה שינה מלשון הכתוב „מבניו

19) ועפ"ז יובן מש"כ בתוד"ה שהתא מנחות שם: והא דבעי לקמן לרבי יהודה האי כליל תקטר מאי עביד ל' כיון דההוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא איצטריך אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא.

ואף שע"פ הנ"ל, הרי לדעת ר"ש גם כשהכה"ג מקריב ה"ז ענין קרבן צבור (ואעפ"כ כולה כליל) – מ"מ מובן דשאני כשבא משל צבור ממש מאשר כשהוא מקריב מממונו, ולכן צריך לימוד מיוחד דגם כאשר נקרב משל ציבור כליל כולה. וראה לקמן בפנים סעיף ה.

20) ה'ל' תמידין ומוספין ספ"ג. בביאור דברי הרמב"ם (ובפרט לתרץ הסתירה מהל' שקלים פ"ד ה"ד) – ראה מפרשי הרמב"ם שם ובהמובא באנציקלופדי' תלמודית ע' חביתין (ע' תקנא ואילך) ושי"נ. תו"ש פרשתנו עה"פ אות קמו.

21) כ"כ במנח"ח שם. וראה צפע"נ על הרמב"ם ה'ל' שקלים שם. אבל בשפת אמת למנחות שם כתב דאין חביתין באין אלא מבנים זכרים.

22) בתוי"ט שקלים (פ"ז מ"ו), „דאם לא ירשו שלא יהיו מחוייבין להביא מבייתם ולהכי קרו להו יורשים“ (וראה גם רש"ש מנחות שם). אבל לכאורה, לפ"ז הו"ל לר"י להודיע דין זה בפירוש (ולא רק לרמזו בלשון „יורשין“). ומכש"כ הרמב"ם שהוא ספר הלכות (אלא שאינו רגיל להביא דינים מחודשים – יד מלאכי – כללי הרמב"ם אות ה).

23) ועד"ז כתב ברבינו גרשום שם (נב, א ד"ה ומלתא – אבל בדעת ר"ש), כגון כ"ג שמת דאם היו היורשין מביאין בעבורו היו מביאין ולא בעבור עצמן“.

תקטר", ומפרש: „אין נקמצת להיות שיריה נאכלין אלא כולה כליל“.

ובדיבורו הראשון אינו מובן (כדיוק המפרשים)²⁶: מהי כוונת רש"י בפירוש זה, שכל תוכנו הוא... היפך סדר התיבות בפסוק? – מה משתנה או נוסף בהבנת הפסוק עי"ז?²⁷

וגם בדיבורו השני קשה: מה ממזדט כאן רש"י? פשטות הלשון „כליל תקטר“ אין לה אלא פירוש אחד, שמקטירין את כולה (על-גבי המזבח), ואין נשאר דבר לאכילה!

יתר על כן: רש"י עצמו נקט לעיל²⁸ לשון זו: „אין לי.. אלא מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהן שהיא כליל כו“ – ולא הוסיף ביאור בזה. הרי שפירוש הלשון „כליל“ מובן בפשטות (– שמקטירין באש את הקרבן כולו²⁹), ואם כן למה הוצרך רש"י לבאר זאת כאן, ובאריכות רבה – „אין נקמצת להיות שיריה נאכלין אלא כולה כליל“?

זאת ועוד: להלן, על הפסוק שלאחרי זה³⁰ – „וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל“ – פירש רש"י את התיבה „כליל“ – „כולה שוה לגבוה“. ותמוה ביותר: בתחילה נקט רש"י את הלשון „כליל“ ללא כל פירוש בזה;

(26) רא"ם, גו"א, שפ"ח, חי' ופי' מהרי"ק, ועוד.

(27) וראה במפרשים שם מה שביארו.

(28) פרשתנו ו, ז. וראה רש"י ויקרא ה, יג.

(29) ועפ"ז לכאורה גדול הדוחק בפירוש הרא"ם כאן „שלא יחשוב החושב שגם זו נקמצת ושירי נאכלים כו' ויהי פי' כליל כל המנחות ופירש תקטר הקומץ שלהן כאלו אמר שכל המנחות יוקטר הקומץ שלהן“.

(30) ו, טז.

הכה"ג)^{23*}; אין זה בגדר קרבן שלהם, אלא זהו קרבן של המוריש, והם מביאים (בתורת יורשים) את ה"קרבן של אביהם"²⁴.

ד. לפי הביאור הנ"ל בחביתי כהן גדול – שהם בגדר (כעין) קרבן ציבור, ואפשר גם לומר שהם קרבן יחיד (של הכה"ג) – יובן גם פירוש רש"י על הפסוק²⁵, והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה.. כליל תקטר“.

רש"י מעתיק את התיבות „המשיח תחתיו מבניו“ ומפרש „המשיח מבניו תחתיו“, ואח"כ מעתיק רש"י „כליל

(23*) ולשונות הרמב"ם (הנ"ל הערה 11) י"ל. ואכ"מ.

(24) ראה בארוכה צפע"נ שם. ועפ"ז מבאר הא דהבנים יכולים להביא קרבן אע"פ שהם אוגנים. ועוד. עיי"ש ובמכתבי תורה מכתב קמו, קמט. אבל לדבריו, הרי דין הרמב"ם הוא רק אאותו היום עצמו שמת והטעם משום שנשתעבדו נכסיו. ע"ש*. משא"כ בהימים שלאח"ז נפסק בהל' שקלים שם דבא מתרומת הלשכה משל צבור. ועד"ז ביארו כמה מפרשים – ראה בהנסמך בערה 20.

אבל בלחם משנה בהל' תמידין ומוספין שם, דהא דפסק הרמב"ם בהל' שקלים הוא רק מהתקנה דקריבה משל צבור ובוה פסק כר"ש, ובדין תורה פסק כר"י דבא משל יורשים. ולפי' לדעת הרמב"ם מובן בפשטות, דכאשר הכה"ג עצמו מקריב החביתין ה"ה כולו קרבן יחיד, וכפשטות לשונו הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ד. ובפי"ה"מ בהקדמתו למס' מנחות. ואכ"מ.

(25) פרשתנו ו, טו.

(* בהשמות לצפע"נ שקלים שם (הפלאה נ, א) כתב: אך י"ל דר"י ט"ל דלעולם כן. ועד"ז כתב במכתבי תורה שם. ולכאורה כן מפורש בפרש"י מנחות שם כנ"ל הערה 4. וראה חסדי' דוד לתוספתא שם.

— שהכל (בין הקומץ ובין השיריים) מוקטר על-גבי המזבח³⁵;

ו„כליל (תהיה)“ האמור בשנית, לגבי „וכל מנחת כהן“, פירושו „כולה שוה לגבוה“ — מנחה זו אין בה התחלקות (לקומץ ולשיריים), אלא כולה מוקטרת בשוה לגבוה, ואין בה קמיצה כלל. „כליל תהיה“ — היא נשאת כליל בהויתתה³⁶.

ו. מאי טעמא דחילוק זה שבין מנחת כהן גדול למנחת כהן סתם?

ע"פ הנ"ל (ס"ב) הדבר מובן בפשטות: רש"י נוקט (בפשוטו של מקרא) שחביתי כהן גדול הבאים תמיד בכל יום אינם בגדר קרבן (שהכה"ג מביא בתורת) יחיד (באותו הסוג של מנחת כהן סתם, אבל בהוספה, שקרבן זה קשור בכהונה גדולה), אלא זהו (קרבן שהוא מביא כשליח של כלל ישראל —) על-דרך קרבן התמיד, כעין קרבן ציבור.

ועפ"ז מובן הטעם שפירש רש"י שחביתי כהן גדול טעונין קמיצה — כי אין הם בגדר מנחת כהן, אלא על-דרך מנחת ציבור, וממילא הם טעונין

לאחר מכן ביאר שפירושה „אין נקמצת כו“, ורק לאחר כל זה פירש את תוכן התיבה „כליל“!

ה. וי"ל הביאור בכל זה:

השאלה בפסוק שרש"י בא ליישב היא — שינוי הלשון בין שני הפסוקים: בפסוק הראשון (המדבר על מנחת הכהן המשיח) נאמר „כליל תקטר“; ובפסוק השני (המדבר על „וכל מנחת כהן“) נאמר „כליל תהיה“³¹.

ומשינוי זה בין הפסוקים דייק רש"י שאלו הם שני ענינים ואופנים נפרדים ב„כליל“ — ודבר זה מודגש ומבואר באריכות לשון רש"י:

על „כליל תקטר“ פירש רש"י „אין נקמצת להיות שיריה נאכלין אלא כולה כליל“. באריכות לשונו בא רש"י להבהיר את כוונתו, ש„כליל תקטר“ אינו בא לשלול את ענין הקמיצה; המנחה טעונה קמיצה, אולם זוהי קמיצה ש„אין שיריה נאכלין“ אלא מוקטרין אף הם על-גבי המזבח³² — „קומץ קרב לעצמו ושירים קרבין לעצמן“³³. וזהו פירוש „כליל תקטר“³⁴

31 ראה מפרשי התו"כ עה"פ כאן. ובמנחות נא, ב. עד, א. ובמפרשים שם. וראה לקמן בפנים.

32 וכ"כ במשכיל לדוד בפרש"י כאן.

33 וכדעת ר"ש (מנחות עב, ב במשנה) במנחת חוטא של כהנים. — במשכיל לדוד כתב „והיינו אליבא דר"ש כו' ופירש כוותי' משום דפשטא דמלתא משמע הכי" (וראה נחלת יעקב בפרש"י כאן). וצ"ע, דלכאורה לדעת ר"ש הוא רק במנחת חוטא של כהן. וראה לשון הרמב"ם בפיה"מ מנחות שם „מפני שהיא מנחת חוטא“. וראה סוגיית הגמ' שם עג, סע"ב ואילך ובחי' הרשב"א שם.

34 ולפ"ז יש לומר דרש"י לשיטתו בפירושו לש"ס דמפרש במנחות (נא, ב) דעת ר"ש „כליל

תקטר שתהי' כולה בהקטרה“, „שלא יעשה ממנה שיריים לאכילה“. ולהעיר שבתוס' שם העתיקו לו

רש"י בלי תיבת „לאכילה“.

35 להעיר ממנחות עד, א. בפרש"י שם ד"ה דלמע' ובשטמ"ק שם אות ה, דלר"ש „בפני עצמן משמע דלא במקום המערכה והיינו תפוח“. אמנם מדלא פירש רש"י בפשט"מ שיש חילוק בהקטרתם משמע דהשיריים נקטרים במקום הקומץ אלא שנקטרין לאחרי.

36 ואף שרש"י העתיק בהד"ה רק תיבת „כליל“ ולא תיבת „תהיה“ — י"ל (בדוחק) שסמך על מה שהעתיק תיכף לפניו „וכן כל מנחת כהן כליל תהי“.

שהכה"ג שבא אחריו חייב אף הוא
 (חביתי כה"ג)
 — שכה"ג שמת בניו מביאין קרבנו,
 כדעת ר' יהודה⁴¹].

ורש"י שולל פירוש זה בפשוטו
 של מקרא, ומפרש, שתוכן הכתוב הוא
 כאילו נאמר מלכתחילה, "המשיח מבניו
 תחתיו" (ללא הפסק בין "משיח" ובין
 "מבניו" — הכהן המשיח שהוא, מבניו
 תחתיו)⁴². אבל לא "בניו" סתם, כי
 דעת רש"י היא, כנ"ל, שחביתי כהן
 גדול באים בתורת כפרה על כלל
 ישראל, והכה"ג מביא אותם כשליח
 של כלל ישראל, וממילא אין מקום
 שבניו (של כהן גדול שמת, שהם אינם
 כה"ג, ואינם שלוחים של כלל ישראל)
 יביאו את הקרבן.

ז. ע"פ הנ"ל, שמחלוקת ר' יהודה
 ור' שמעון תלויה בפלוגתא בגדרה
 של מנחת חביתין — גם כשהכה"ג
 עצמו מקריבה — יש לבאר עוד חילוק
 שמצינו בהקרבת החביתין:

בגמרא⁴¹ הקשו: "ור' יהודה האי חק
 עולם מאי עביד ליה? חוקה לעולם
 תהא".

וביארו התוס'⁴³: "דהוה אמינא
 אהרן מקריב חביתין בכל יום ובניו
 בשעה שנעשו כהנים גדולים אע"פ
 שכבר נתחנכו בכהונת הדיוט" (ועל כן
 יש צורך בלימוד, חוקה לעולם תהא

(41) מנחת נא, ב.

(42) ראה גם חק נתן מנחות שם (ריש ע"ב).

(43) בתוד"ה חק. ולכאורה כ"ה הכוונה
 בפרש"י "שתהא מצוה זו נוהגת לדורות". וראה
 בארוכה ביאור הרי"פ פערלא לשהמ"צ רס"ג ח"ג
 פרשה מט (ושם קצה, סע"ד ואילך).

קמיצה³⁷ ככל שאר המנחות הקרבות
 על גבי המזבח³⁸; אלא שכיון שהמנחה
 מוקרבת בפועל ע"י הכה"ג, יש למנחה
 זו גם התדמות והשתוות למנחת כהן³⁹,
 בכך שאין שיריה נאכלין⁴⁰.

ומהאי טעמא אף הקדים רש"י
 בפירושו בתחלת הכתוב, "והכהן
 המשיח תחתיו מבניו", (וישנה ו)פירש:
 "המשיח מבניו תחתיו":

כוונת רש"י בכך היא לשלול
 (בפשוטו של מקרא) את פירושו של ר'
 יהודה: לפי פירוש ר"י נמצא ש"מבניו"
 (וממילא גם — "תחתיו") לא קאי
 על "משיח", אלא על "יעשה גו" —
 ופירוש הכתוב הוא (כנ"ל): "והכהן
 המשיח" (אם מת, אזי) "תחתיו מבניו
 יעשה אותה", בניו מביאין את קרבן
 המנחה תחתיו.

[ואע"פ שפירוש זה הוא לכאורה
 רחוק מפשטות הכתוב — בכל זאת
 היה מקום לומר, שבזה שנקט הכתוב
 בסדר זה (במקום "מבניו תחתיו" —
 "תחתיו מבניו") כוונתו לרמז לדין
 אחר (נוסח על הפירוש הפשוט בכתוב,

(37) ולהעיר מתוס' שהובא לעיל הערה 19 —
 החילוק בין ר"י ור"ש אי אצטרך קרא שכולה
 תקטר.

(38) ראה רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב
 הל' ואילך.

(39) דלא כמנחת ציבור (מנחת העומר) שקרב
 ע"ג המזבח ששירי' נאכלין "כשירי כל
 המנחות" (רמב"ם הל' תמידין ומוספין פי"ז
 סה"י"ב).

(40) ויש לומר שהוא ע"ד הא ד"כל הנשואות
 לכהונה . . אין מנחתה נאכלת מפני שיש לו חלק
 בה ואינו עולה כליל מפני שיש לה חלק בה אלא
 הקומץ קרב בעצמו והשיריים קריבין בעצמן" —
 סוטה כג, א. וראה שם ע"ב: ואפי' רבנן לא פליגי
 ע"ש.

שבכל יום יקריבנה⁴⁴», והסיקו התוס' שם, ור' שמעון לית ליה האי סברא⁴⁵.

זה „חוקה לעולם תהא, שבכל יום יקריבנה“.

ולכאורה: במאי סברא קא מיפלגי – אם הדבר מובן מאליו שמנחת חביתין באה בכל יום (גם לדורות), או שיש צורך בלימוד מיוחד על כך?

ח. על פי זה יש לומר, שהחילוק ביניהם אינו רק אם יש צורך כאן בלימוד מיוחד, אלא החילוק הוא גם באופן וגדר התמידיות של קרבן זה:

והרי זה מובן ע"פ הנ"ל: העבודות התמידיות שבמקדש שייכות לציבור, וציבור הוא מציאות תמידית ונצחית⁴⁵, כתוכן הדין שציבור „לא מת“⁴⁶. ולכן, לדעת ר' שמעון שחביתי כהן גדול הם על-דרך קרבן ציבור⁴⁷, אין צורך בלימוד מיוחד שהציווי על „מנחה תמיד“ הוא (גם) לדורות, שכן מנחה זו היא בדומה לקרבן התמיד הקרב בכל יום.

י"ל שהחיובים התמידיים שעל הציבור אינם באופן שבכל יום חל חיוב אחר (חדש), אלא זהו חיוב אחד תמידי (שהוא נמשך), כשם שהציבור עצמו הוא מציאות אחת (נמשכת ותמידית), כנ"ל.

אבל לדעת ר' יהודה, מאחר שזהו קרבן יחיד, קרבנו של הכה"ג עצמו, ולא מצינו קרבן יחיד הבא „תמיד“, בכל יום – לפיכך יש צורך בלימוד שמצות ההקרבה של קרבן יחיד

ועל-דרך זה בנוגע לחביתי כהן גדול: לפי הסברא שהם על-דרך קרבן ציבור, חיוב הקרבתם (באופן של „מנחה תמיד“) – הוא חיוב אחד תמידי (להקריב בכל יום ויום), החל על הכה"ג ביום שנמשך ונתחנך לעבודה, על-דרך חיוב קרבן תמיד⁴⁸ שעל הציבור.

אבל לפי הסברא שהם קרבן יחיד, הרי מאחר שענין זה של תמידיות אינו קיים ביחיד (על-דרך שהוא קיים בציבור – ש„לא מת“), צריך לומר, שחיוב ההקרבה ד„מנחה תמיד“ היינו^{48*} – שבכל יום ויום חל על

44 לשון רבינו גרשום מנחות שם. ולהעיר בדצפעי"נ בהשטות לה' שקלים שם (ועד"ו במכתבי תורה מכתב קמט) מפרש פירוש מחודש בדרשת ר"י חוקה לעולם תהא: ר"ל כמו היום הראשון לאחר שהביא שחרית חייבים היורשים להביא כן לעולם.

45 ראה צפעי"נ בשו"ת ווארשא סי' קמג.

וראה במהד"ת צ, ב, ובכ"מ.

46 ראה הוריות ו, א. וראה גם מכתבי תורה הנ"ל. וראה מפענח פסונות פ"א סי"א וי"ג.

47 להעיר שבתוספתא מנחות שם למד ר"ש משל צבור „שנאמר חק עולם מי שהברית כרותה לה“ ומפרש במנחת בכורים שם, שהברית כרותה לעולם שאין צבור מת. ובחסדי דוד שם: דקרי רחמנא לציבור חק עולם כלומר מה שהברית כרותה לו שלא יפסוק לעולם והיינו כדאמרין איש נכרת ואין צבור נכרתין.

48 אבל להעיר מצפעי"נ מהד"ת (כו, א; פח, א) שקו"ט כהני"ל גם בקרבן תמיד, אם החיוב בכל יום ויום פרטי להקריב א' בבוקר וא' בערב, או זה חיוב תמידי שבכל יום יקריב שני תמידים. ולפי המבואר לעיל בפנים לכאורה משמע בפשטות דחיוב התמידים הי"ז כאופן הב'.

48* היינו מצד הלימוד שבתוכ"כ (דלקמן בפנים) מ„ביום המשח אות“ (כי לולא זה הי' אפ"ל שאין בזה גדר של תמידיות, כ"א רק חיוב להקריב בכל יום).

לומר, שכשם שאסור לכה"ג לכתחילה לעשות שום עבודה קודם שיביא את מנחת חינוכו⁵² – כן הוא גם בכל יום ויום, שאסור לו (על-כל-פנים – לכתחילה)⁵³ לעשות שום עבודה קודם שיקריב את מנחת החביתין⁵⁴.

ט. הביאור הנ"ל בגדר „מנחה

מובנת ג"כ הקס"ד בתו"כ (לקמן פסוק יד (פ"ד)) דמנחת חינוך (של כהן הדיוט) דומה למנחת חביתין: „יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו כו' מה אהרן דוחה את השבת אף בניו כו'„ והוצרך לימוד מיוחד לשלול זה. ע"ש.

(52) ראה מנחות שם. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה הט"ז. וראה במשנה למלך שם ועוד בגירסת התו"כ פרשתנו ע"ה"פ (ו, יג) – אם עבודתו פסולה או כשירה. ובמפרשי הירושלמי שקלים פ"ז ה"ג. (53) כן משמע במאירי שקלים שם: ואם עבר כה"ג ועבד קודם שיקריב מנחת חביתיו שבכל יום עבודתו מכל מקום כשרה. והוא הדין לכהן הדיוט ביום נטוכו כו'. (ולהעיר ממאירי יומא ה, ב: ועשירית האיפה שכל כהן מקריב ביום חינוכו וכהן גדול בכ"י, שמפרש דלא כפרש"י שם).

(54) לכאורה יש לבאר עפ"ז גם דעת הירושלמי שקלים שם דבו ביום שנתקרב תחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כה"ג מביא שתיים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום [את"ל שאין זה רק קס"ד – ראה מפרשי הירושלמי שם] – שהטעם בזה הוא שמנחת חביתין עולה לו לחינוך כה"ג* (ולא כבתקלין חדתין שם דהא דחינוך כה"ג עולה ג"כ לתחילת עבודה (חינוך כהן הדיוט)). וכן משמע דעת המאירי שקלים שם, שכותב בהמשך להנ"ל (בהערה שלפנ"ז): ונמצא שאם ביום שנתחנך לעבודה נתמנה כהן גדול מביא שתי מנחות חביתין אחת לחינוכו ואחת לעבודת היום.

ועפ"ז יש לומר דזהו החילוק בין דעת הבבלי (מנחות ע"ח, א) וירושלמי הנ"ל. וראה רמב"ם שם הי"ז ובנו"כ שם. וראה עזרת כהנים (תוספת העזרה) לתו"כ שם. ואכ"מ.

(* ראה רמב"ם שם סה"י, ומעשה שלשתן שוה הוא" ובמשנה למלך שם.

הכה"ג חיוב חדש (בפני עצמו) להקריב חביתים⁴⁹.

עפ"ז תובן גם דרשת התורת-כהנים על הפסוק „זה קרבן אהרן ביום המשח אותו גו' מנחה תמיד“, וז"ל: מיום שנמשח מביא עשירית האיפה עד עולם, או אינו אומר ביום המשח אותו [אלא] ביום שנמשח מביא עשירית האיפה ומפסיק, תלמוד לומר מנחה תמיד. הא מה אני מקיים ביום המשח אותו ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם.

ולכאורה אינו מובן: מהו התירוצ' בתורת-כהנים אשר „ביום המשח אותו“ משמענו ש„ביום המשח מביא כו' עד עולם“ – והרי אף אילו נאמר „מנחה תמיד“ ותו לא, היינו יודעים שעליו להביא קרבן זה לעולם, מיום שנעשה כהן גדול („יום המשח אותו“)⁵⁰?

ועל-פי הנ"ל יש לומר, שחידוש התורת-כהנים הוא, שכל יום „עד עולם“ נקרא „יום המשח אותו“, כלומר, „יום המשח אותו“ עצמו נמשך; וזה מוסיף הסברה בגדר „מנחה תמיד“ זו – שתוכן התמידיות הוא, שבכל יום חל עליו החיוב להביא קרבן מנחה זה, כאילו היה זה „יום המשח אותו“.

ויש לומר שיש בכך גם נפקא-מינה להלכה: לפי הסבר זה בגדר „מנחה תמיד“, נמצא, שחביתין כה"ג הקרבים בכל יום הם בגדר מנחת חינוך („ביום המשח אותו“)⁵¹, וממילא מקום

(49) ראה ע"ד ב' סברות הנ"ל באנציקלופדי תלמודית שם. וש"נ.

(50) ראה בארוכה השקו"ט במפרשי התו"כ שם. ופירושו לכאן דחוק.

(51) ע"פ הנ"ל בפנים שזוהי הכוונה בתו"כ –

אותו מאחר שנאמר אחר כך מנחה
תמיד, ומבאר, שזהו „כדי שעייז יהיה
בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת
ומדרגת יום המשח אותו“. ומסיים,
שזהו שנאמר „בקרבן אהרן מנחה תמיד
דהיינו עד עולם, ואעפ"כ הוא בחינת
ביום המשח אותו“.

והדבר מתאים עם המבואר לעיל
על-דרך הנגלה – שבכל יום ויום
נמשך „יום המשח אותו“.

תמיד“ (לפי ההסבר שזהו קרבן יחיד) –
ש„יום המשח אותו“ הוא ענין נמשך,
כך שבכל יום ויום חל חיוב חדש של
הבאת קרבן חינוך –

מתאים גם עם הביאור בלקוטי-
תורה⁵⁵ – „הפרשה החסידית“ – על
פרשת שבוע זה: רבינו הזקן מקשה שם
על לשון הכתוב „ביום המשח אותו“ –
„דלכאורה היה לו לומר מיום המשח

29

(משיחות ש"פ צו תשכ"ו,
מוצאי ש"פ צו תשל"ח)

(55) צו ת, ב.

